

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 14. októbra 2020 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Odpad – Smernica 2008/98/ES – Článok 2 ods. 2 písm. a), článok 3 bod 1 a článok 6 ods. 1 – Odpadové vody – Čistiarenský kal – Pôsobnosť – Pojem ‚odpad‘ – Stav, keď odpad prestáva byť odpadom – Činnosť zhodnocovania alebo zneškodňovania“

Vo veci C-629/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Landesverwaltungsgericht Steiermark (Krajinský správny súd Štajersko, Rakúsko) zo 14. augusta 2019 a doručený Súdnemu dvoru 23. augusta 2019, ktorý súvisí s konaním:

Sappi Austria Produktions-GmbH & Co. KG,

Wasserverband „Region Gratkorn-Gratwein“

proti

Landeshauptmann von Steiermark,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory A. Arabadžiev (spravodajca), podpredsedníčka Súdneho dvora R. Silva de Lapuerta, vykonávajúca funkciu sudkyne druhej komory, sudcovia A. Kumin, T. von Danwitz a P. G. Xuereb,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Sappi Austria Produktions-GmbH & Co. KG a Wasserverband „Region Gratkorn-Gratwein“, v zastúpení: P. Schaden a W. Thurner, Rechtsanwälte,
- rakúska vláda, v zastúpení: J. Schmoll, splnomocnená zástupkyňa,
- Európska komisia, v zastúpení: F. Thiran a M. Noll-Ehlers, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2 ods. 2 písm. a), článku 3 bod 1, článku 5 ods. 1 a článku 6 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (Ú. v. EÚ L 312, 2008, s. 3).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Sappi Austria Produktions-GmbH & Co. KG (ďalej len „Sappi“) a Wasserverband „Region Gratkorn-Gratwein“ (Vodohospodárske združenie regiónu Gratkorn-Gratwein, Rakúsko) (ďalej len „Wasserverband“) na jednej strane a Landeshauptmann von Steiermark (predseda vlády spolkovej krajiny Štajersko, Rakúsko, ďalej len „regionálna správa“) na druhej strane vo veci rozhodnutia tejto správy, ktorým sa konštatuje, že zmeny týkajúce sa priemyselného zariadenia spoločnosti Sappi a priemyselného zariadenia Wasserverband, ktoré sa nachádzajú na tom istom mieste, musia podliehať povinnosti prechádzajúceho povolenia.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Základným cieľom smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch (Ú. v. ES L 194, 1975, s. 39; Mim. vyd. 15/001, s. 23), zmenenej smernicou Rady 91/156/EHS z 18. marca 1991 (Ú. v. ES L 78, 1991, s. 32; Mim. vyd. 15/002, s. 3) (ďalej len „smernica 75/442“), bola ochrana ľudského zdravia a životného prostredia proti škodlivým účinkom spôsobovaným zberom, prepravou, úpravou, skladovaním a ukladaním odpadov.
- 4 Smernica 75/442 bola zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2006/12/ES z 5. apríla 2006 o odpadoch (Ú. v. EÚ L 114, 2006, s. 9), ktorá bola následne zrušená a nahradená smernicou 2008/98. Články 4, 8 a 9 smernice 75/442 boli v podstate prebraté do článku 13, článku 36 ods. 1, ako aj článkov 15 a 23 smernice 2008/98.
- 5 Kapitola I smernice 2008/98, nazvaná „Predmet úpravy, rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov“, zahŕňa články 1 až 7 tejto smernice.
- 6 Článok 1 tejto smernice znie takto:

„Táto smernica ustanovuje opatrenia na ochranu životného prostredia a zdravia ľudí predchádzaním alebo znižovaním nepriaznivých vplyvov vzniku odpadu a nakladania s ním a znižovaním celkových vplyvov využívania zdrojov a zvyšovaním efektívnosti takéhoto využívania.“
- 7 Článok 2 ods. 2 písm. a) uvedenej smernice stanovuje:

„Z rozsahu pôsobnosti tejto smernice sa do tej miery, v akej sa na ne vzťahujú iné právne predpisy Spoločenstva, vyímajú

a) odpadové vody;

...“

8 Článok 3 tej istej smernice s názvom „Vymedzenie pojmov“ stanovoval:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „odpad“ je každá látka alebo vec, ktorej sa držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť, alebo je povinný sa jej zbaviť;

...

15. „zhodnocovanie“ je akákoľvek činnosť, ktorej hlavným výsledkom je prospešné využitie odpadu, ktorý nahradí iné materiály, ktoré by sa inak použili na splnenie určitej funkcie, alebo pripravenosť odpadu na plnenie tejto funkcie v závode alebo v širšom hospodárstve. Príloha II stanovuje demonštratívny výpočet činností zhodnocovania;

...“

9 Článok 5 smernice 2008/98 s názvom „Vedľajšie produkty“ uvádza:

„1. Látka alebo vec, ktorá je výsledkom výrobného procesu, ktorého primárnym cieľom nie je výroba tejto veci, sa môže považovať za vedľajší produkt a nie za odpad, ako sa uvádza v článku 3 bode 1, iba ak sú splnené tieto podmienky:

a) ďalšie používanie látky alebo veci je isté;

b) látka alebo vec sa môže použiť priamo bez ďalšieho spracovania iného ako bežný priemyselný postup;

c) látka alebo vec sa vyrába ako neoddeliteľná súčasť výrobného procesu; a

d) ďalšie použitie je zákonné, t. j. látka alebo vec spĺňa všetky relevantné požiadavky pre konkrétne použitie z hľadiska výrobku, ochrany životného prostredia a zdravia a nepovedie k celkovým nepriaznivým vplyvom na životné prostredie alebo zdravie ľudí.

...“

10 Podľa článku 6 tejto smernice s názvom „Stav konca odpadu“:

„1. Niektorý špecifický odpad prestáva byť odpadom v zmysle článku 3 bodu 1, ak prejde činnosťou zhodnocovania vrátane recyklácie a spĺňa osobitné kritériá, ktoré sa vypracujú v súlade s týmito podmienkami:

a) látka alebo vec sa bežne používa na špecifické účely;

b) pre túto látku alebo vec existuje trh alebo je po nej dopyt;

c) látka alebo vec spĺňa technické požiadavky na špecifické účely a spĺňa existujúce právne predpisy a normy uplatniteľné na výrobky; a

d) použitie látky alebo veci nepovedie k celkovým nepriaznivým vplyvom na životné prostredie alebo zdravie ľudí.

Kritéri[á] v potrebných prípadoch zahŕňajú aj limitné hodnoty pre znečisťujúce látky a zohľadnia všetky prípadné nepriaznivé vplyvy látky alebo predmetu na životné prostredie.

...

Rakúske právo

- 11 Relevantné ustanovenia Abfallwirtschaftsgesetz z roku 2002 (spolkový zákon z roku 2002 o odpadovom hospodárstve, ďalej len „AWG z roku 2002“), ktorým sa preberá smernica 2008/98, znejú takto:

„Definície

§ 2 ods. 1 Odpadom v zmysle tohto spolkového zákona sú hnutelné veci,

1. ktorých sa držiteľ zbavuje alebo sa ich chce zbaviť;
2. ktoré je nevyhnutné zbierať, uskladňovať, prepraviť a spracovať ako odpad v záujme ochrany verejného záujmu (§1 ods. 3).

...

(3a) Látka alebo vec, ktorá je výsledkom výrobného procesu, ktorého primárnym cieľom nie je výroba tejto látky alebo veci, sa môže považovať za vedľajší produkt a nie za odpad, iba ak sú splnené tieto podmienky:

1. ďalšie používanie látky alebo veci je isté;
2. látka alebo vec sa môže použiť priamo bez ďalšieho iného spracovania ako bežný priemyselný postup;
3. látka alebo vec sa vyrába ako neoddeliteľná súčasť výrobného procesu a
4. ďalšie použitie je zákonné, t. j. látka alebo vec spĺňa všetky relevantné požiadavky na konkrétne použitie z hľadiska výrobku, ochrany životného prostredia a zdravia a nepovedie k celkovým nepriaznivým vplyvom na životné prostredie alebo zdravie ľudí.

...

Vyňatie z rozsahu pôsobnosti

§ 3 ods. 1 V zmysle tohto spolkového zákona sa nepovažujú za odpad

1. odpadové vody vrátane iných vôd, ktoré sú vymenované v § 1 ods. 1 bodoch 1 až 4 a 6 a § 1 ods. 2 Verordnung über die allgemeine Begrenzung von Abwasseremissionen in Fließgewässer und öffentliche Kanalisationen (nariadenie o všeobecnom obmedzení vypúšťania odpadových vôd vo vodných tokoch a verejných kanalizáciách, BGBl. 186/1996).

...

Stav konca odpadu

§5 ods. 1 Pokiaľ v nariadení uvedenom v odseku 2 alebo nariadení uvedenom v článku 6 ods. 2 smernice 2008/98/ES o odpade nie je ustanovené inak, existujúce látky sa považujú za odpad, kým sa samotné tieto látky alebo látky, ktoré sú z nich priamo získané, použijú ako náhrada surovín alebo produktov získaných z primárnych surovín. V prípade prípravy na opätovné použitie v zmysle § 2 ods. 5 bodu 6 nastane stav konca odpadu po ukončení činnosti zhodnocovania.

...

Rozhodnutia vo veci posudzovania

§ 6...

6. *Landeshauptmann* [predseda regionálnej vlády] musí na žiadosť developera alebo *Umweltanwalt*, alebo z úradnej moci do troch mesiacov posúdiť, či

1. zariadenie podlieha povinnosti získať povolenie v súlade s § 37 ods. 1 alebo 3 alebo v súlade s § 52 alebo či existuje výnimka podľa § 37 ods. 2,

...

3. úprava zariadenia na spracovanie podlieha povinnosti získať povolenie v súlade s § 37 ods. 1 alebo 3 alebo či podlieha povinnému ohláseniu podľa § 37 ods. 4 ...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 12 Sappi prevádzkuje v Gratkorne (Rakúsko) veľké priemyselné zariadenie na výrobu papiera a celulózy. Na tomto mieste sa nachádza aj čistiareň odpadových vôd, ktorú spoločne prevádzkujú Sappi a Wasserverband, ktoré spracováva odpadovú vodu z výroby papiera a celulózy, ako aj komunálne odpadové vody. Pri spracovaní týchto odpadových vôd, ktoré stanovuje vnútroštátne právo, sa vytvára čistiarenský kal, o ktorý ide vo veci samej. Tento kal teda tvoria látky pochádzajúce z priemyselných odpadových vôd a zároveň látky pochádzajúce z komunálnych odpadových vôd. Čistiarenský kal, ktorý v čistiarniach odpadových vôd takto vznikne, je následne spaľovaný v kotli spoločnosti Sappi a v spaľovni zvyškového odpadu prevádzkovaného Wasserverband a para získavaná na účely energetického zhodnocovania sa používa pri výrobe papiera a celulózy.
- 13 Regionálna správa po rozsiahlom vyšetrovacom konaní na základe § 6 ods. 6 AWG z roku 2002 zistila, že úpravy na kotli spoločnosti Sappi a na spaľovni zvyškového odpadu, ktorej vlastníkom je Wasserverband, ktorá sa tiež nachádza v Gratkorne, podliehali povinnosti získať povolenie.
- 14 Uvedená správa sa domnievala, že je pravda, že čistiarenský kal určený na spaľovanie pochádza z väčších častí, t. j. približne z 97 %, z procesu výroby papiera, a že pokiaľ ide o túto časť, možno pripustiť, že je „vedľajším produktom“ v zmysle § 2 ods. 3a AWG z roku 2002. Nejde však o taký prípad, pokiaľ ide o časť čistiarenskeho kalu vytvoreného pri spracovaní komunálnych odpadových vôd. Tento čistiarenský kal zostáva odpadom.
- 15 Keďže podľa judikatúry Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd, Rakúsko) neexistuje hranica *de minimis* na kvalifikáciu látky ako „odpadu“, treba vychádzať zo zásady, podľa ktorej celý čistiarenský kal spaľovaný v priemyselných zariadeniach spoločnosti Sappi a Wasserverband treba kvalifikovať ako „odpad“ v zmysle § 2 ods. 1 AWG z roku 2002. Sappi a Wasserverband podali proti tomuto rozhodnutiu žalobu na vnútroštátny súd.
- 16 Rozsudkom z 19. decembra 2016 tento súd vyhovel žalobe spoločnosti Sappi a Wasserverband. Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd), na ktorý bol podaný opravný prostriedok „Revision“ proti tomuto rozsudku, tento rozsudok zrušil rozsudkom z 27. februára 2019 a vrátil vec vnútroštátnemu súdu.

- 17 Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd) uvádza, že § 2 ods. 3a AWG z roku 2002 stanovuje v súlade s článkom 5 smernice 2008/98 podmienky, ktoré treba splniť na to, aby látka alebo vec, ktoré sú síce výsledkom výrobného procesu, ale nie sú jeho hlavným cieľom, mohli byť kvalifikované ako „vedľajší produkt“, a nie ako „odpad“. Z tohto ustanovenia vyplýva, že musí ísť o látku alebo vec, ktoré vznikajú počas výrobného procesu.
- 18 Vnútroštátny súd sa pýta, či, ako sa domnieval Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd), čistiarenský kal pochádzajúci zo spoločného spracovania odpadových vôd priemyselného a komunálneho pôvodu predstavuje „odpad“ v zmysle práva Únie. Tento súd zdôrazňuje, že ak by čistenie odpadových vôd nepatrilo do výrobného procesu, nebola by dodržaná jedna z rozhodujúcich podmienok existencie vedľajšieho produktu.
- 19 Vnútroštátny súd však uvádza, že k pridávaniu čistiarenského kalu dochádza pomocou uzavretého automatizovaného systému v rámci podniku, že sa čistiarenský kal používa integrálne a že v rámci tohto postupu nevzniká žiadne nebezpečenstvo pre životné prostredie a ľudské zdravie. Okrem toho cieľom tohto postupu je aj predchádzanie vzniku odpadu a nahradenie používania fosílnych surovín.
- 20 Za týchto podmienok Landesverwaltungsgericht Steiermark (Krajinský správny súd Štajersko, Rakúsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa čistiarenský kal v kontexte výnimky podľa článku 2 ods. 2 písm. a) smernice 2008/98 v spojení so smernicou Rady 91/271/EHS z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd (Ú. v. ES L 135, 1991, s. 40; Mim. vyd. 15/002, s. 26) a/alebo so smernicou o čistiarenskom kale v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1137/2008 z 22. októbra 2008 [o prispôbení určitých nástrojov, na ktoré sa vzťahuje postup ustanovený v článku 251 zmluvy, rozhodnutiu Rady 1999/468/ES, pokiaľ ide o regulačný postup s kontrolou (Ú. v. EÚ L 311, 2008, s. 1)] považovať za odpad?

2. V prípade, že odpoveď na prvú otázku bude kladná:

Umožňuje článok 6 ods. 1 smernice 2008/98... o zrušení určitých smerníc kvalifikáciu určitej látky ako ‚vedľajší produkt‘ v zmysle pojmu ‚odpad‘ podľa práva Únie, ak sa k tejto látke z procesno-technických dôvodov v nepatrnej miere pridali iné látky, ktoré by sa inak považovali za odpad, pokiaľ to nemá žiadny vplyv na zloženie látky ako celku a znamená to značnú výhodu pre životné prostredie?“

Prípustnosť prejudiciálnej otázky

- 21 Rakúska vláda vo svojich písomných pripomienkach tvrdí, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je zjavne neprípustný.
- 22 Po prvé na prvú otázku nie je potrebné odpovedať. Predmetom konania vo veci samej je zistiť, či je čistiarenský kal „odpad“ v zmysle článku 3 bodu 1 smernice 2008/98, prípadne v spojení s článkami 5 a 6 tejto smernice. Prvá otázka sa pritom týka článku 2 ods. 2 písm. a) uvedenej smernice. Keďže čistiarenský kal nie je základnou zložkou odpadových vôd, toto ustanovenie zjavne nemá žiadnu súvislosť s predmetom konania vo veci samej, a otázka je teda hypotetická.
- 23 Po druhé dôvody, pre ktoré má vnútroštátny súd pochybnosti o výklade tohto ustanovenia, nevyplývajú z odôvodnenia. Tento súd sa pýta len na súlad § 2 ods. 1 a 3a AWG z roku 2002 s právom Únie a jeho výkladom. Tieto ustanovenia pritom nepreberajú článok 2 ods. 2 písm. a), ale článok 3 bod 1 a článok 5 smernice 2008/98.

- 24 V skutočnosti nežiada o výklad článku 6, ale článku 5 smernice 2008/98. Splnenie kritérií na to, aby bola látka kvalifikovaná ako „vedľajší produkt“, by však malo za následok, že neexistuje odpad. Napokon nevyjadruje svoje pochybnosti, pokiaľ ide o výklad článku 6 tejto smernice, ale vo všeobecnosti len vytýka neexistenciu „podpory hierarchie odpadového hospodárstva“ vo veci samej a nekladie otázky práva Únie, ktoré ešte neboli vyriešené.
- 25 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora článok 267 ZFEÚ poskytuje vnútroštátnym súdom veľkú diskrečnú právomoc obrátiť sa na Súdny dvor, ak sa domnievajú, že vec, o ktorej rozhodujú, nastoluje otázky týkajúce sa výkladu ustanovení práva Únie potrebných na rozhodnutie sporu, ktorý im bol predložený, pričom sú oprávnené využiť túto možnosť v ktoromkoľvek okamihu konania, keď to považujú za vhodné (rozsudok z 26. júna 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, bod 35 a citovaná judikatúra).
- 26 Súdny dvor tiež opakovane pripomenul, že pre otázky vnútroštátnych súdov týkajúce sa práva Únie platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor teda môže odmietnuť rozhodovať o takýchto otázkach len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad predpisu Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudky z 10. decembra 2018, Wightman a i., C-621/18, EU:C:2018:999, bod 27, ako aj z 26. júna 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, bod 36).
- 27 V tomto prípade to tak nie je.
- 28 Treba jednak konštatovať, že látku, o ktorú ide vo veci samej, tvorí čistiarenský kal pochádzajúci zo spracovania odpadových vôd v čistiarni odpadových vôd prevádzkovej spoločnosťou Sappi a Wasserverband. Za určitých okolností pritom článok 2 smernice 2008/98 vylučuje odpadové vody z rozsahu pôsobnosti tejto smernice. Nezdá sa preto, že by skutočnosť, že vnútroštátny súd žiada Súdny dvor o výklad tohto článku, nesúvisela s predmetom sporu vo veci samej.
- 29 Položené otázky sa jednak týkajú kvalifikácie takéhoto kalu ako „odpadu“ alebo „vedľajšieho produktu“, čo má konkrétne právne dôsledky a jasne to súvisí so sporom vo veci samej. Svojou druhou otázkou sa pritom vnútroštátny súd v podstate pýta, či sú splnené všetky podmienky uvedené v článku 5 ods. 1 alebo článku 6 ods. 1 smernice 2008/98. Tento súd na tento účel uviedol dostatok právnych a skutkových okolností, aby Súdnemu dvoru umožnil užitočne odpovedať na túto otázku.
- 30 Z toho vyplýva, že tento návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

O prejudiciálnych otázkach

- 31 Svojimi otázkami, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa majú článok 2 ods. 2 písm. a), článok 3 bod 1, článok 5 ods. 1 a článok 6 ods. 1 smernice 2008/98 vykladať v tom zmysle, že čistiarenský kal vytvorený pri spoločnom spracovaní odpadových vôd priemyselného, domáceho alebo komunálneho pôvodu v čistiarni odpadových vôd, ktorý je spaľovaný v spaľovni zvyškového odpadu na účely energetického zhodnocovania výrobou pary, treba kvalifikovať ako „odpad“.
- 32 V prvom rade treba preskúmať, či látky, o ktoré ide vo veci samej, patria do pôsobnosti smernice 2008/98.
- 33 Článok 2 ods. 2 písm. a) smernice 2008/98 vyníma z rozsahu svojej pôsobnosti odpadové vody s výnimkou tekutého odpadu, avšak pod podmienkou, že sa na tieto odpadové vody vzťahujú „iné právne predpisy [práva Únie]“.

- 34 Normotvorca Únie tak zamýšľal explicitne kvalifikovať odpadové vody ako „odpady“ v zmysle tejto smernice, pričom stanovil, že tieto odpady môžu byť za určitých okolností vyňaté z pôsobnosti tejto smernice a môžu patriť pod inú právnu úpravu (pozri analogicky, pokiaľ ide o článok 2 ods. 1 smernice 75/442, rozsudok z 10. mája 2007, Thames Water Utilities, C-252/05, EU:C:2007:276, bod 26).
- 35 Aby sa však predmetné pravidlá mohli považovať za „iné právne predpisy [práva Únie]“ v zmysle článku 2 ods. 2 písm. a) smernice 2008/98, nemôžu sa obmedzovať na konkrétnu látku, ale musia zahŕňať presné ustanovenia upravujúce nakladanie s nimi ako „s odpadom“ v zmysle článku 3 bodu 1 smernice 2008/98. V opačnom prípade by nakladanie s uvedeným odpadom neupravovala ani posledná uvedená smernica, ani iná smernica, ani vnútroštátna právna úprava, čo by bolo v rozpore tak so znením článku 2 ods. 2 uvedenej smernice, ako aj so samotným cieľom právnej úpravy Únie v oblasti odpadov (pozri analogicky, pokiaľ ide o článok 2 ods. 1 smernice 75/442, rozsudok z 10. mája 2007, Thames Water Utilities, C-252/05, EU:C:2007:276, bod 33 a citovanú judikatúru).
- 36 Z toho vyplýva, že na to, aby sa mohli predmetné pravidlá Únie považovať za „iné právne predpisy [práva Únie]“ v zmysle článku 2 ods. 2 smernice 2008/98, musia obsahovať presné ustanovenia upravujúce nakladanie s odpadmi a musia zaistiť úroveň ochrany porovnateľnú minimálne s úrovňou, ktorú garantuje táto smernica (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. mája 2007, Thames Water Utilities, C-252/05, EU:C:2007:276, bod 34 a citovanú judikatúru).
- 37 Smernica 91/271 pritom takúto úroveň ochrany nezabezpečuje. Aj keď upravuje odvádzanie, čistenie a vypúšťanie odpadových vôd, neobsahuje presné ustanovenia týkajúce sa nakladania s čistiarenským kalom. Nemôže sa teda považovať za predpis týkajúci sa nakladania s odpadovými vodami a garantujúci úroveň ochrany porovnateľnú minimálne s úrovňou, ktorú garantuje smernica 2008/98 (pozri analogicky rozsudok z 10. mája 2007, Thames Water Utilities, C-252/05, EU:C:2007:276, bod 35).
- 38 Pokiaľ ide o smernicu Rady 86/278/EHS z 12. júna 1986 o ochrane životného prostredia a najmä pôdy pri používaní splaškových kalov v poľnohospodárstve (Ú. v. ES L 181, 1986, s. 6, Mim. vyd. 15/001, s. 265), na ktorú poukazuje tak vnútroštátny súd, ako aj účastníci konania vo veci samej, ako to vyplýva aj z jej samotného názvu, ako aj z jej článku 1, upravuje výlučne používanie splaškových kalov v poľnohospodárstve. Táto smernica teda nie je relevantná na účely kvalifikácie čistiarenského kalu spaľovaného v spaľovni zvyškového odpadu na účely energetického zhodnocovania výrobou pary, ktorá nesúvisí s poľnohospodárskymi činnosťami.
- 39 Treba preto konštatovať, že tieto odpadové vody nie sú vylúčené z pôsobnosti smernice 2008/98. To isté platí pre čistiarenský kal, o ktorý ide vo veci samej, ktorý vzniká pri spracovaní uvedených odpadových vôd, pričom čistiarenský kal nie je uvedený medzi látkami a vecami, ktoré môžu byť podľa článku 2 ods. 2 tejto smernice vylúčené z jej pôsobnosti.
- 40 V druhom rade je potrebné určiť, či čistiarenský kal, o ktorý ide vo veci samej, predstavuje „odpad“ v zmysle článku 3 bodu 1 smernice 2008/98.
- 41 Treba pripomenúť, že toto ustanovenie definuje pojem „odpad“ ako každú látku alebo vec, ktorej sa držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť.
- 42 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora kvalifikácia ako „odpad“ vyplýva predovšetkým z držiteľovho konania a z významu výrazu „zbaviť sa“ (rozsudok zo 4. júla 2019, Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, bod 17, ako aj citovaná judikatúra).
- 43 Čo sa týka výrazu „zbaviť sa“, z ustálenej judikatúry Súdneho dvora tiež vyplýva, že ho treba vykladať s prihliadnutím na cieľ smernice 2008/98, ktorý v súlade s jej odôvodnením 6 spočíva v minimalizácii negatívnych účinkov tvorby a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí a životné prostredie, ako aj na článok 191 ods. 2 ZFEÚ, podľa ktorého sa politika Únie v oblasti životného prostredia zameriava na

vysokú úroveň ochrany a vychádza najmä zo zásady predchádzania škodám a prevencie. To znamená, že výraz „zbaviť sa“, a teda pojem „odpad“ v zmysle článku 3 bodu 1 smernice 2008/98, nemožno vykladať reštriktívne (rozsudok zo 4. júla 2019, Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, bod 18 a citovaná judikatúra).

- 44 Z ustanovení tejto smernice navyše vyplýva, že výraz „zbaviť sa“ zahŕňa súčasne „zhodnocovanie“ a „zneškodňovanie“ určitej látky alebo predmetu v zmysle článku 3 bodov 15 a 19 uvedenej smernice (rozsudok zo 4. júla 2019, Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, bod 19 a citovaná judikatúra).
- 45 Konkrétne, existencia „odpadu“ v zmysle smernice 2008/98 sa musí overiť vzhľadom na všetky okolnosti, pričom je potrebné zohľadniť cieľ tejto smernice a zabezpečiť, aby nebola ohrozená jej účinnosť. Určité okolnosti tak môžu naznačovať existenciu úkonu, úmyslu alebo povinnosti zbaviť sa látky alebo predmetu v zmysle článku 3 bodu 1 smernice 2008/98 (rozsudok zo 4. júla 2019, Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, body 20 a 21).
- 46 Medzi okolnosti, ktoré môžu predstavovať takéto indície, patrí skutočnosť, že použitou látkou je odpad z výroby alebo spotreby, teda produkt, ktorý sám osebe nebol predmetom danej výroby alebo spotreby (pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. júna 2008, Commune de Mesquer, C-188/07, EU:C:2008:359, bod 41, a z 3. októbra 2013, Brady, C-113/12, EU:C:2013:627, bod 40).
- 47 V tejto súvislosti môže predstavovať takýto nepriamy dôkaz aj skutočnosť, že posudzovaná látka je zostatkom po výrobe, ktorého prípadné použitie sa musí uskutočniť za osobitných preventívnych podmienok z dôvodu, že jej zloženie je nebezpečné pre životné prostredie (rozsudok z 3. októbra 2013, Brady, C-113/12, EU:C:2013:627, bod 41 a citovaná judikatúra).
- 48 Z judikatúry Súdneho dvora okrem iného vyplýva, že metóda spracovania alebo spôsob použitia určitej látky nie sú určujúcimi faktormi na jej klasifikáciu ako odpadu a že pojem „odpad“ nevyklučuje látky ani predmety, ktoré možno ďalej hospodársky využiť. Cieľom systému dohľadu a riadenia zavedeného smernicou 2008/98 je pokryť všetky predmety a látky, ktorých sa ich majiteľ zbavuje, aj keď majú obchodnú hodnotu a sú určené na obchodovanie alebo na recykláciu, spätné spracovanie alebo opätovné použitie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. júna 2008, Commune de Mesquer, C-188/07, EU:C:2008:359, bod 40, a z 3. októbra 2013, Brady, C-113/12, EU:C:2013:627, bod 42, ako aj citovanú judikatúru).
- 49 V tejto súvislosti navyše treba venovať mimoriadnu pozornosť okolnosti, že dotknutý predmet alebo látka nemá alebo už nemá použitie pre jej držiteľa, takže tento predmet alebo táto látka predstavuje záťaž, ktorej sa držiteľ usiluje zbaviť. Ak totiž ide o taký prípad, existuje určité riziko, že uvedený držiteľ odpadu sa predmetu alebo látky, ktoré sa u neho nachádzajú, zbaví spôsobom, ktorým by mohla byť spôsobená ujma životnému prostrediu, najmä jeho svojvoľným opustením, nepovoleným ukladaním alebo nekontrolovaným zneškodňovaním. Ak sa na tento predmet alebo látku vzťahuje pojem „odpad“ v zmysle smernice 2008/98, podlieha tento predmet alebo látka ustanoveniam tejto smernice, čo znamená, že zhodnotenie alebo zneškodnenie tohto predmetu alebo látky sa musí uskutočniť bez ohrozenia ľudského zdravia a bez použitia postupov či metód, ktoré by mohli poškodiť životné prostredie (rozsudok zo 4. júla 2019, Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, bod 22).
- 50 V tejto súvislosti je stupeň pravdepodobnosti opätovného použitia veci, látky alebo výrobku bez predchádzajúcej operácie spracovania relevantným kritériom na posúdenie, či ide o odpad v zmysle smernice 2008/98. Ak okrem obvyčajnej možnosti opätovného použitia dotknutej veci, látky alebo výrobku je pre držiteľa aj hospodársky výhodné tak urobiť, pravdepodobnosť opätovného použitia je vysoká. Za tohto predpokladu predmetnú vec, látku alebo výrobok už nemožno považovať za záťaž, ktorej sa držiteľ snaží „zbaviť“, ale za skutočný výrobok (rozsudok zo 4. júla 2019, Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, bod 23 a citovaná judikatúra).

- 51 Z judikatúry Súdneho dvora tiež vyplýva, že v určitých situáciách látka, materiál alebo surovina ako výsledok procesu ťažby alebo výroby, ktorého hlavným účelom však nie je ich produkcia, nemusia predstavovať zostatok po takomto procese, ale môžu byť vedľajším produktom, ktorého sa držiteľ nechce „zbaviť“ v zmysle článku 3 bodu 1 smernice 2008/98, ale ktorý chce v neskoršom procese využiť alebo speňažiť – vrátane využitia alebo speňaženia pre potreby iných hospodárskych subjektov, ako je ich výrobca, – za výhodnejších podmienok pre neho pod podmienkou, že toto opätovné použitie nie je iba možné, ale isté, nevyžaduje si predchádzajúce spracovanie a je súčasťou procesu výroby (rozsudok z 3. októbra 2013, Brady, C-113/12, EU:C:2013:627, bod 44 a citovaná judikatúra).
- 52 Nebolo by totiž vôbec dôvodné, aby požiadavkám smernice 2008/98, ktoré majú zaručiť, aby sa odpady zhodnocovali alebo zneškodňovali bez ohrozenia zdravia ľudí a bez použitia postupov alebo metód, ktoré by mohli poškodiť životné prostredie, podliehali tovary, látky alebo predmety, ktoré chce ich držiteľ za výhodných podmienok hospodársky využiť alebo uviesť na trh, a to bez ohľadu na akékoľvek zhodnotenie. Vzhľadom na povinnosť vykladať pojem „odpad“ extenzívne však treba dospieť k záveru, že ide len o situácie, v ktorých ďalšie použitie predmetného tovaru alebo látky nie je iba možné, ale je isté, a to bez toho, aby sa najskôr musel uplatniť niektorý z postupov zhodnocovania odpadov uvedený v prílohe II smernice 2008/98, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu (rozsudok zo 4. júla 2019, Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, bod 24 a citovaná judikatúra).
- 53 V konečnom dôsledku prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý je jediný príslušný na posúdenie skutkového stavu veci, ktorú prejednáva, overiť, či držiteľ predmetnej veci alebo látky mal skutočne v úmysle „zbaviť“ sa jej, berúc do úvahy všetky okolnosti prejednávaného prípadu, pričom je potrebné zabezpečiť, aby sa dosiahol cieľ sledovaný smernicou 2008/98. Vzhľadom na to Súdnemu dvoru prináleží, aby tomuto súdu poskytol všetky užitočné informácie na vyriešenie sporu, ktorý mu bol predložený (rozsudok zo 4. júla 2019, Tronex, C-624/17, EU:C:2019:564, bod 25 a citovaná judikatúra).
- 54 V prejednáwanej veci je predmetom konania vo veci samej otázka, či čistiarenský kal pochádzajúci z čistiarne odpadových vôd prevádzkovaných spoločne spoločnosťou Sappi a Wasserverband musí byť kvalifikovaný ako odpad, a teda či sa na jeho spaľovanie vzťahujú ustanovenia uplatniteľné na odpad. Podľa vnútroštátneho práva je prípadne potrebné, aby úpravy vykonané na kotle spoločnosti Sappi a na spaľovni zvyškového odpadu, ktorej držiteľom je Wasserverband, podliehali povinnosti povolenia.
- 55 Sappi tvrdí, že to tak nie je, keďže čistiarenský kal, o ktorý ide vo veci samej, tvorí takmer 100 % rastlinných zvyškov, pričom tieto kaly vznikajú pri procese výroby papiera a celulózy, boli do tejto výroby začlenené už od návrhu zariadenia a sú používané na účely energetického zhodnotenia na výrobu papiera. Tento kal tak poskytuje tomuto podniku významnú hospodársku výhodu. Vzhľadom na uzavretý cyklus používania zahŕňajúci dopravu 24 hodín denne prostredníctvom dopravníkov neexistuje žiadna látka, ktorej by sa držiteľ chcel zbaviť.
- 56 Okrem toho z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že tento čistiarenský kal sa vyrába pri spoločnom spracovaní odpadových vôd priemyselného pôvodu a v malom pomere domáceho alebo komunálneho pôvodu v čistiarni odpadových vôd a po mechanickom vysušení sa používa v spaľovni zvyškového odpadu na účely energetického zhodnocovania výrobou pary, a to vo výrobnom procese spoločnosti Sappi. Z dôvodu tohto opätovného zaradenia čistiarenského kalu do systému, ako aj jeho trvalého a nepretržitého spaľovania na účely výroby pary v procese výroby papiera, ktoré je z hľadiska emisií neutrálne, sa vnútroštátny súd domnieva, že uvedený kal sa trvalým, bezprostredným a určitým spôsobom používa opakovane.
- 57 Ako vyplýva z judikatúry pripomenutej v bodoch 41 a 42 tohto rozsudku, pojem „odpad“ je definovaný ako každá látka alebo vec, ktorej sa držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť.

- 58 V tejto súvislosti treba konštatovať, že skutočnosť, že v čistiarni odpadových vôd sa k odpadovým vodám pochádzajúcim z výroby papiera a celulózy pridáva len malý podiel komunálnych odpadových vôd, nie je relevantná na účely určenia, či čistiarenský kal, ktorý je výsledkom spoločného spracovania týchto odpadových vôd, predstavuje, alebo nepredstavuje „odpad“.
- 59 Tento výklad je jediný, ktorý zaručuje dodržiavanie cieľov minimalizácie negatívnych vplyvov vzniku odpadu a nakladania s odpadom na ľudské zdravie a životné prostredie podľa smernice 2008/98. V takom prípade totiž odpadové vody pochádzajúce z výroby papiera a celulózy nie sú oddeliteľné od odpadovej vody rezidenčného alebo komunálneho pôvodu a možno ich zhodnotiť alebo odstrániť len vtedy, ak sú tiež predmetom potrebných operácií spracovania vyžadovaných vnútroštátnym právom. Je pritom nesporné, že odpadové vody domáceho alebo komunálneho pôvodu musia byť považované za látky, ktorých sa ich držiteľ zbavuje.
- 60 Z vyššie uvedeného vyplýva, že s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, musia byť odpadové vody, o ktoré ide vo veci samej, považované za látky, ktorých sa držiteľ chce zbaviť, čo má za následok ich klasifikáciu ako „odpad“ v zmysle smernice 2008/98.
- 61 Podľa údajov uvedených v spise predloženom Súdnemu dvoru predstavuje čistenie týchto odpadových vôd postup spracovania stanovený vnútroštátnou právnou úpravou v oblasti hospodárenia s vodou pred vypúšťaním odpadových vôd do vodného toku, keďže do tohto toku možno vypúšťať len neškodlivé látky. V tejto súvislosti z údajov uvedených v spise vyplýva, že v závislosti od typu odpadovej vody a postupu spracovania môže čistiarenský kal obsahovať určité škodlivé látky, ako sú patogénne zárodky alebo ťažké kovy, ktoré predstavujú riziko pre životné prostredie, ako aj zdravie ľudí a zvierat.
- 62 Čo sa týka čistiarenskeho kalu, o ktorý ide vo veci samej, je nesporné, že ide o zvyšky, ktoré sú výsledkom čistenia odpadových vôd. Takáto skutočnosť predstavuje, ako vyplýva z judikatúry pripomenutej v bodoch 46 a 47 tohto rozsudku, indíciu o zachovaní stavu odpadu.
- 63 Zdá sa však, že vnútroštátny súd sa domnieva, že čistiarenský kal pred jeho spaľovaním už nemožno kvalifikovať ako „odpad“.
- 64 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 6 ods. 1 prvý pododsek smernice 2008/98 stanovuje podmienky, ktorým musia zodpovedať osobitné kritériá umožňujúce určiť, ktorý odpad prestane byť „odpadom“ v zmysle článku 3 bodu 1 tejto smernice, ak prejde činnosťou zhodnocovania alebo recyklácie.
- 65 Pri zhodnocovaní odpadu treba zabezpečiť vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia a životného prostredia. Konkrétne, zhodnotenie čistiarenskeho kalu zahŕňa určité riziká pre životné prostredie a ľudské zdravie, najmä spojené s potenciálnou prítomnosťou nebezpečných látok (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. marca 2019, Tallinna Vesi, C-60/18, EU:C:2019:264, bod 28).
- 66 V prejednávanej veci treba konštatovať, že za predpokladu, že spaľovanie čistiarenskeho kalu je činnosťou „zhodnocovania“ v zmysle článku 3 bodu 15 smernice 2008/98, ktorá sa týka činností súvisiacich s odpadom, tento kal by ešte musel byť kvalifikovaný ako odpad v čase jeho spaľovania. Zmena stavu, ako je zmena, ktorú uvádza vnútroštátny súd, by teda predpokladala, že spracovanie vykonané na účely zhodnocovania umožní získať čistiarenský kal zodpovedajúci vysokej úrovni ochrany ľudského zdravia a životného prostredia, ako to vyžaduje smernica 2008/98, ktorý konkrétne neobsahuje žiadnu nebezpečnú látku. Na tento účel sa treba ubezpečiť, že čistiarenský kal, o ktorý ide vo veci samej, nie je škodlivý.

- 67 Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil, či sú podmienky článku 6 ods. 1 smernice 2008/98 splnené už pred spaľovaním čistiarenského kalu. Na základe vedeckej a technickej analýzy treba okrem iného prípadne overiť, či čistiarenský kal spĺňa zákonné limitné hodnoty znečisťujúcich látok a či jeho spaľovanie nemá celkové škodlivé účinky pre životné prostredie alebo ľudské zdravie.
- 68 V rámci tohto posúdenia je relevantná najmä okolnosť, že teplo vyrobené pri spaľovaní čistiarenského kalu sa opätovne používa v rámci procesu výroby papiera a celulózy, ako aj okolnosť, že takýto proces predstavuje značnú výhodu pre životné prostredie z dôvodu použitia materiálov pochádzajúcich zo zhodnocovania na zachovanie prírodných zdrojov, ako aj vytvorenie obehového hospodárstva.
- 69 Ak vnútroštátny súd na základe takejto analýzy konštatuje, že podmienky článku 6 ods. 1 smernice 2008/98 boli splnené pred spaľovaním čistiarenského kalu, o ktorý ide vo veci samej, je potrebné domnievať sa, že tento kal nepredstavuje odpad.
- 70 V opačnom prípade by sa bolo potrebné domnievať, že na uvedený čistiarenský kal sa v čase tohto spaľovania ešte vzťahuje pojem „odpad“.
- 71 Za týchto podmienok a vzhľadom na to, ako vyplýva zo znenia článku 5 ods. 1 smernice 2008/98, že sa povaha „vedľajšieho produktu“ a stav „odpadu“ vzájomne vylučujú, nie je potrebné skúmať, či sa kal, o ktorý ide vo veci samej, má kvalifikovať ako „vedľajšie produkty“ v zmysle tohto ustanovenia.
- 72 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 2 ods. 2 písm. a), článok 3 bod 1 a článok 6 ods. 1 smernice 2008/98 sa majú vykladať v tom zmysle, že čistiarenský kal vytvorený pri spoločnom spracovaní odpadových vôd priemyselného, domáceho alebo komunálneho pôvodu v čistiarni odpadových vôd, ktorý je spaľovaný v spaľovni zvyškového odpadu na účely energetického zhodnocovania výrobou pary, sa nemá považovať za „odpad“, ak sú splnené podmienky článku 6 ods. 1 tejto smernice 2008/98 už pred jeho spaľovaním. Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil, či vo veci samej ide o takýto prípad.

O trovách

- 73 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdnym dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článok 2 ods. 2 písm. a), článok 3 bod 1 a článok 6 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc sa majú vykladať v tom zmysle, že čistiarenský kal vytvorený pri spoločnom spracovaní odpadových vôd priemyselného, domáceho alebo komunálneho pôvodu v čistiarni odpadových vôd, ktorý je spaľovaný v spaľovni zvyškového odpadu na účely energetického zhodnocovania výrobou pary, sa nemá považovať za „odpad“, ak sú splnené podmienky článku 6 ods. 1 tejto smernice 2008/98 už pred jeho spaľovaním. Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil, či vo veci samej ide o takýto prípad.

Podpisy